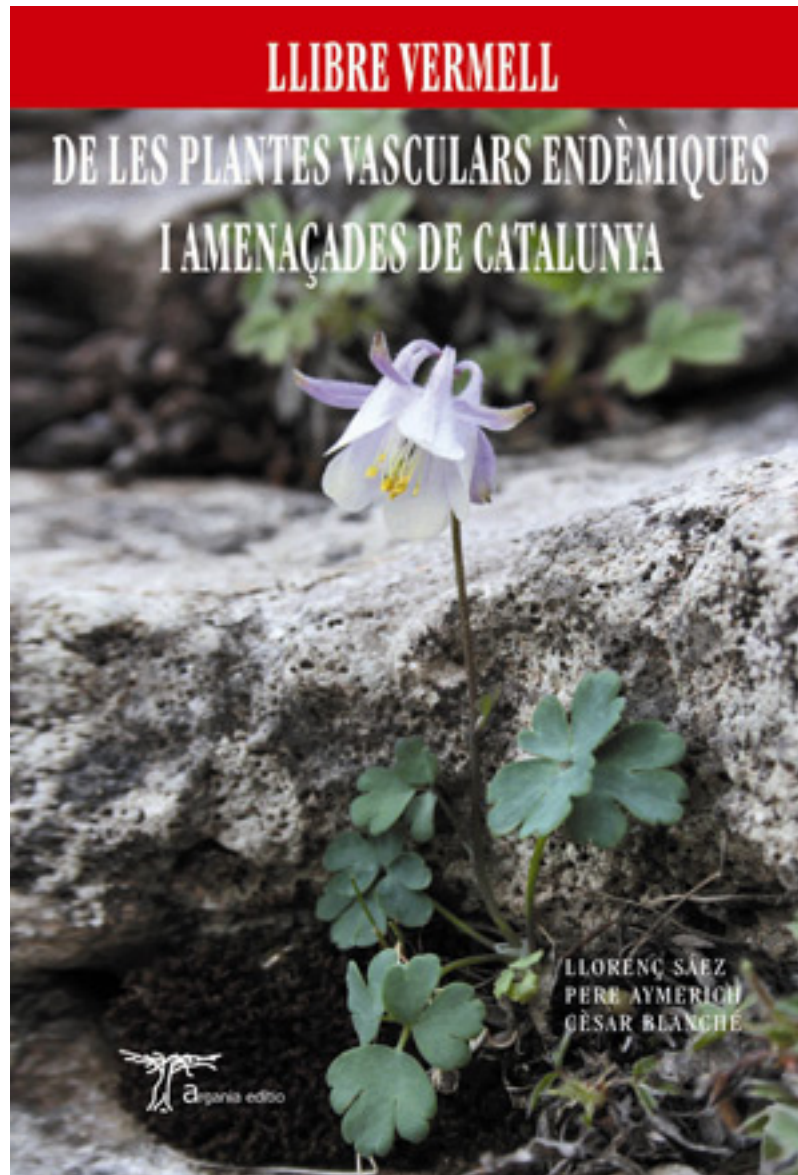

Llibre vermell de la flora a Catalunya

12/2010 - **Medi ambient i Conservació.**

#Un total de 17 espècies de la flora més amenaçada a Catalunya s'ha extingit per l'impacte de l'activitat humana sobre l'entorn natural. A més, hi ha 199 espècies -el 5,53 % de la flora catalana- incloses en alguna categoria de risc, i s'estima que 37 espècies podrien desaparèixer en poc temps. Aquestes són algunes de les conclusions del Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya (Argania Editio), dels experts Llorenç Sáez, professor del Departament de Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia de la UAB; el biòleg Pere Aymerich; i Cèsar Blanché, del Departament de Productes Naturals, Biologia Vegetal i Edafologia de la UB.

La flora vascular de Catalunya comprèn unes 3.600 espècies i subespècies, i és una part rellevant de la biodiversitat vegetal del continent i de la Mediterrània occidental. El Llibre vermell, una eina fonamental per a la conservació de la biodiversitat al nostre país, revisa l'estat de conservació de la totalitat de la flora vascular catalana, i fa una atenció especial a les espècies endèmiques i a les amenaçades. En aquesta obra, prologada pel professor emèrit de la UB Josep Vigo, hi han col·laborat Helena Estevan, Joan Font, Núria Membrives i Xavier Oliver. També ha rebut l'aportació d'informacions de més de 120 especialistes, i té el suport de l'Institut d'Estudis Catalans, la Institució Catalana d'Història Natural, l'Institut Botànic de Barcelona, el Departament de Medi Ambient i Habitatge, CatalunyaCaixa i la Fundació Carl Faust de Blanes.

La gran majoria de les 199 plantes amenaçades a Catalunya tenen una distribució mundial àmplia més enllà de la geografia catalana. En general, es localitzen sobretot a les comarques costaneres -a l'Empordà, el delta del Llobregat, el litoral del

Camp de Tarragona, el delta de l'Ebre-, com també en un petit sector de la plana de Lleida, als Ports de Tortosa i en una àrea dels Pirineus centrals, a cavall entre el Pallars i la Vall d'Aran. Hi ha 17 espècies que ja s'han extingit, la major part de les quals tenien el seu hàbitat en aiguamolls i platges, i 37 espècies més que es considera que estan en perill crític i podrien desaparèixer en poc temps. De fet, algunes d'aquestes potser ja han desaparegut, perquè no se n'ha vist cap des de fa més de quinze anys, com és el cas de l'orquídia *Gymnadenia odoratissima*, observada fins als anys vuitanta en tres punts dels Pirineus orientals. Aquestes plantes en situació d'alt risc tenen poblacions molt petites (en alguns casos no se'n coneixen més de 25 individus), o bé estan concentrades en superfícies molt petites, d'uns pocs metres quadrats. El principal factor de risc per a les plantes amenaçades és la destrucció dels seus hàbitats, tant per transformacions extensives del territori (urbanització al litoral i prelitoral, regadiu a la plana de Ponent) com per petites actuacions localitzades i fàcilment evitables (obertura d'una carretera o pista, creació d'una pedrera o un abocador, etc).

El Llibre vermell també revisa l'estat de 126 espècies endèmiques de Catalunya, que són aquelles que existeixen només al nostre territori o bé hi tenen més de la meitat de la seva població mundial. Els Pirineus orientals, en especial a l'eix de muntanyes que va des de la serra del Cadí fins al Puigmal, i el massís del Port, a les Terres de l'Ebre, són les àrees amb màxima concentració de plantes endèmiques. La majoria de les plantes endèmiques de Catalunya es troben escampades per àrees força grans, són relativament abundants, i no estan amenaçades. Ara bé, en alguns casos, el perfil és ben diferent: hi ha espècies localitzades en àrees molt limitades, on no resulten especialment rares, com és el cas de *Polygala vayredae* (exclusiva de la vall del Bac, a la Garrotxa). Altres estan molt localitzades i es consideren més o menys amenaçades (*Limonium vigoii*, coneguda en alguns saladars del delta de l'Ebre i del Baix Camp). Un cas extrem de planta endèmica rara és el de *Festuca paucispicula*, una gramínia descoberta l'any 1942 a la serra de Cardó (Baix Ebre), que mai més no ha estat retrobada i que s'ha donat per extingida, tot i que darrerament l'observació de plantes semblants als Ports ha revifat l'esperança de trobar-ne algun espècimen.

Gran part de les plantes amenaçades estan protegides legalment gràcies a l'aprovació, el 2008, del Decret de creació del Catàleg de flora amenaçada de Catalunya. Ara bé, si la normativa proteccionista no es va actualitzant, algunes de les plantes amenaçades queden al marge de la cobertura legal: és el cas d'espècies en situació crítica com ara *Teucrium campanulatum* o *Ceratophyllum submersum*, la supervivència de les quals depèn de la conservació del seu hàbitat aquàtic natural al Segrià i a l'Alt Empordà, respectivament.

El Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya es presenta el 15 de desembre a les 19 h a la Pedrera de CatalunyaCaixa, amb la participació del Dr. Josep Vigo, autor del pròleg; el Dr. Llorenç Sáez, en representació dels autors; el Dr. Jaume Gamisans, patró de la Fundació Carl Faust; el Sr. Miquel Rafa, director de l'Àrea de Territori i Medi Ambient de CatalunyaCaixa, i el Sr. Jordi Ruiz Olmo, cap del Servei de Protecció de Fauna, Flora i Animals de Companyia del Departament de Medi Ambient i Habitatge.

Llorenç Sáez

Departament de Biologia Animal, de Biologia Vegetal i d'Ecologia

Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya. Aymerich, Pere; Sáez, Llorenç; Blanché, Cèsar. Argania Editio (2010), 255 pp.